

บทที่ 9

ความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการขนส่งและ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง

9.1 ความตกลงระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง การขนส่ง

แต่เดิม การเจรจาการค้าระหว่างประเทศเกี่ยวกับความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษี
ศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariff and Trade-GATT) ครอบคลุม
เฉพาะการเปิดเสรีทางการค้าสินค้า (Trade in Goods) โดยไม่รวมถึงการค้าบริการ
(Trade in Services) ต่อมาในการเจรจา GATT รอบอุรุกวัย จึงได้มีการขยายขอบเขตการ
เจรจาให้ครอบคลุมถึงประเด็นการเปิดเสรีด้านการค้าบริการระหว่างประเทศด้วย จึง
กลายเป็นที่มาของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on
Trade in Services-GATS)

ประเทศไทยก็ได้เข้าเป็นภาคีของความตกลง GATS นี้ด้วย โดย GATS ได้
ก่อให้เกิดพันธกรณีต่อประเทศไทยและประเทศภาคีอื่น ๆ ในอันที่จะต้องเปิดตลาด
การค้าบริการสาขาต่าง ๆ (Market Access) ภายในประเทศของตนให้แก่คนต่างด้าวไม่
ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลได้เข้ามาประกอบกิจการการค้าบริการภายในประเทศ
หรือขายบริการในประเทศได้โดยการปฏิบัติต่อการบริการหรือผู้ให้บริการนั้นอย่างเท่า
เทียมกันกับที่ปฏิบัติต่อคนสัญชาติประเทศของตน (National Treatment) ตามตารางข้อ
ผูกพันที่แต่ละประเทศได้ทำไว้เมื่อเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) และประเทศ
สมาชิกยังมีพันธกรณีที่จะต้องร่วมเจรจาเพื่อการเปิดเสรีการค้าบริการโดยลำดับอย่าง
ค่อยเป็นค่อยไปด้วย โดยได้มีการจัดจำแนกชนิดของการค้าบริการระหว่างประเทศ
ออกเป็น 12 สาขา ซึ่งการขนส่งก็เป็นสาขาหนึ่งที่ได้รับการจัดจำแนกไว้ เป็นชนิดที่ 11
บริการการขนส่ง (Transport Services) ได้แก่

- ก) การขนส่งทางทะเล(Maritime Transport Services) ได้แก่ การขนส่งผู้โดยสาร สินค้า การลากจูง การให้เช่าเรือพร้อมคนประจำเรือ เป็นต้น
- ข) การขนส่งทางน้ำในประเทศ(Internal Waterways Transport) ได้แก่ การขนส่งผู้โดยสาร สินค้า การลากจูง การให้เช่าเรือพร้อมคนประจำเรือ เป็นต้น
- ค) การขนส่งทางอากาศ(Air Transport Services) ได้แก่ การขนส่งผู้โดยสาร สินค้า การให้เช่าอากาศยานพร้อมผู้ประจำหน้าที่ การซ่อมแซม เป็นต้น
- ง) การขนส่งทางอวกาศ(Space Transport)
- จ) การขนส่งทางรถไฟ(Rail Transport Services) ได้แก่ การขนส่งผู้โดยสาร สินค้า การลากจูง การซ่อมแซม เป็นต้น
- ฉ) การขนส่งทางถนน(Road Transport Services) ได้แก่ การขนส่งผู้โดยสาร สินค้า การซ่อมแซม เป็นต้น
- ช) การขนส่งทางท่อ(Pipeline Transport) ได้แก่ การขนส่งเชื้อเพลิงต่างๆ เป็นต้น
- ซ) บริการเสริมสำหรับการขนส่งทุกรูปแบบ(Services Auxillary to All Modes of Transport) เช่น บริการคลังสินค้า บริการรับจัดการขนส่ง

สำหรับประเทศไทยนั้นได้เข้าร่วมเจรจาจัดทำข้อตกลงพหุรวม 95 กิจกรรม ในสาขาบริการ 10 สาขา ซึ่งสาขาการขนส่งก็เป็นการบริการสาขาหนึ่งที่ประเทศไทยได้ทำข้อตกลงเพื่อการเปิดเสรีทางการค้าบริการนี้อย่างเป็นลำดับ โดยมีรายละเอียดรายสาขาที่เกี่ยวข้อง

- 1) สำหรับการขนส่งทางน้ำในประเทศ การขนส่งสินค้าทางทะเลมิได้ผูกพันที่จะต้องเปิดเสรี
- 2) ส่วนการขนส่งผู้โดยสารทางทะเลและทางถนน ตกลงผูกพันที่จะเปิดเสรีโดยลำดับ ที่ว่าเป็นการเปิดเสรีการค้าบริการในที่นี้ หมายถึง การที่ประเทศไทยจะลด หรือไม่ใช้มาตรการซึ่งเป็นกฎระเบียบข้อบังคับภายในประเทศให้เป็นอุปสรรคต่อการค้าบริการของผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่น ในการให้บริการแก่ผู้ซื้อบริการของประเทศสมาชิกอื่น ในรูปของมาตรการที่เกี่ยวข้อง
- ก) การจำกัดการเข้าสู่ตลาด ซึ่งได้แก่ ข้อจำกัดเรื่องจำนวนของผู้ขายหรือให้บริการที่จะได้รับอนุญาตให้ให้หรือขายบริการ ข้อจำกัดในเรื่องมูลค่ารวมของธุรกรรมบริการที่ให้บริการ ข้อจำกัดในเรื่องโควตาที่สามารถให้บริการได้ ข้อจำกัดในเรื่องบุคคลธรรมดาที่ผู้ประกอบการบริการนั้น ๆ จะสามารถว่าจ้างให้ทำงานเพื่อ

การบริการนั้นได้ ข้อจำกัดในเรื่องการกำหนดรูปแบบองค์กรธุรกิจเฉพาะอย่างเท่านั้นที่จะสามารถประกอบธุรกิจบริการได้ และข้อจำกัดในเรื่องสัดส่วนการลงทุนหรือการถือหุ้นของผู้ขายหรือให้บริการต่างตัว

ข) ข้อจำกัดในเรื่องการปฏิบัติตามที่กฎหมายภายในกำหนด เช่น สิทธิการถือครองที่ดิน การถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งแตกต่างกันระหว่างคนสัญชาติของประเทศนั้นเองกับคนต่างตัว(National Treatment)

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากลักษณะการเจรจาการค้าบริการนี้ไม่มีกรอบจำกัดเรื่องเวลา ดังนั้น จึงกล่าวได้แต่เพียงว่าจะมีการพยายามเจรจาเพื่อค่อย ๆ ลดมาตรการเรื่องข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดต่าง ๆ นั้น กับการพยายามให้มีการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันระหว่างคนสัญชาติของประเทศตนกับคนสัญชาติของประเทศสมาชิกอื่นในการเข้าสู่ตลาดการบริการภายในประเทศตามตารางข้อผูกพันที่ทำไว้ ซึ่งกว่าจะสำเร็จตามเป้าหมายที่จะขจัดข้อจำกัดทางการค้าบริการทั้งหลายก็อาจกินเวลาอีกหลายปี

สำหรับในระดับภูมิภาคอาเซียนนั้น ประเทศสมาชิกในกลุ่มนี้ได้จัดทำกรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียน(AFAS : ASEAN Framework Agreement on Services) ขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม 2538 โดยในการประชุมรอบแรกตกลงเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการ 7 สาขา คือ สาขาบริการด้านการเงิน โทรคมนาคม การท่องเที่ยว การก่อสร้าง การบริการธุรกิจ การขนส่งทางทะเล และการขนส่งทางอากาศ แต่ไม่รวมการขนส่งทางบก ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายความร่วมมือ ปรับปรุงประสิทธิภาพและการแข่งขันด้านการบริการระหว่างกัน และการยกเลิกข้อจำกัดด้านการค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิก รวมทั้งการขยายเขตการเปิดเสรีให้มากกว่าพันธกรณีซึ่งประเทศสมาชิกที่อยู่ภายใต้ความตกลง GATS ขององค์การการค้าโลกจะต้องดำเนินการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุถึงเขตการค้าเสรีด้านบริการระหว่างกันภายในอาเซียน

ต่อมา ในการเจรจารอบใหม่ที่กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม จึงได้ขยายขอบเขตไปสู่การบริการทุกสาขา รวมถึงการขนส่งทางบกด้วย (แต่ก็ยังไม่รวมการขนส่งทางถนน) จนนำไปสู่การลงนามในแผนปฏิบัติการฮานอย (Hanoi Action Plan) เมื่อเดือนธันวาคม 2541

อย่างไรก็ตาม ในระดับรัฐมนตรีคมนาคมอาเซียน ก็ได้มีความร่วมมือกันในการพยายามสร้างโครงข่ายการขนส่งในอนุภูมิภาคนี้ โดยได้มีการจัดทำความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกและองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น กรอบความตกลงอาเซียน

ว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน ซึ่งลงนามกันในเดือน ธันวาคม 2541 ที่ฮานอย มีผลในทางปฏิบัติเป็นการเปิดเสรีในระดับหนึ่ง โดยภาคี คู่สัญญายินยอมให้รถบรรทุกและรถไฟของภาคีคู่สัญญาอื่นๆ สามารถขนส่งสินค้าผ่าน ดินแดนของตนไปยังภาคีคู่สัญญาอื่น ๆ หรือประเทศที่สามได้ ซึ่งเป็นไปในรูป Interstate Transport และ Transit Transport สินค้าที่ขนส่งนี้รวมถึงสินค้าอันตรายด้วย

กรอบความตกลงนี้มี 6 ส่วน คือ

1. บททั่วไป
2. การกำหนดเส้นทางขนส่ง
3. เงื่อนไขทั่วไปของการขนส่งทางรถยนต์
4. เงื่อนไขทั่วไปของการขนส่งทางรถไฟ
5. พิธีการศุลกากรและการป้องกันโรคพืชทางการเกษตร
6. อื่น ๆ

นอกจากความตกลงในระดับพหุภาคีข้างต้นแล้ว ปัจจุบันประเทศไทยยังได้ ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกันเพื่อเปิดตลาดการขนส่งผู้โดยสารผ่าน แดนทางถนน ซึ่งเป็นช่องทางสำคัญช่องทางหนึ่งในการนำสินค้าและบริการไปสู่ประเทศ เพื่อนบ้าน จะเป็นการเพิ่มศักยภาพการขนส่งระหว่างประเทศ การขนส่งต่อเนื่องหลาย รูปแบบ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยความตกลงในระดับทวิภาคี และพหุภาคีที่ไทยทำกับประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน ได้แก่

1) ความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารข้าม ดินแดน รวมทั้งผ่านดินแดนของประเทศสมาชิกไปยังประเทศที่สามได้โดยไม่ต้องมีการ ขนถ่าย

2) ความตกลงว่าด้วยการขนส่งทางถนนระหว่างประเทศไทยกับลาว ทำให้ รถบรรทุกและรถโดยสารของไทยกับลาวเดินทางเข้าไปในดินแดนของอีกประเทศหนึ่งได้ และผ่านแดนไปยังประเทศที่สามที่มีความตกลงกับภาคีคู่สัญญาได้

3) ความตกลงว่าด้วยการยอมรับหนังสือรับรองการตรวจสภาพรถที่ใช้ในการ พาณิชยกรรมที่ออกโดยประเทศสมาชิกอาเซียนสำหรับรถบรรทุกสินค้าและรถบริการ สาธารณะ มีสาระสำคัญคือ การที่รถบรรทุกและรถโดยสารของประเทศภาคีหนึ่งซึ่งได้รับ หนังสือรับรองการตรวจสภาพรถแล้ว หากนำเข้าไปใช้งานในอีกประเทศภาคีหนึ่ง รถคัน นั้นก็อาจไม่ต้องมีการตรวจสภาพอีกเมื่อนำเข้าไปใช้ในอีกประเทศภาคีหนึ่งนั้น

9.2. องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง

1) กรมขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบการขนส่งทางเรือ มีอำนาจหน้าที่ตั้งแต่ รับผิดชอบเรือเพื่อที่เรือจะได้สัญชาติไทย การรับผิดชอบเรืออิน หรือจ่านองเรือ การตรวจสอบเรือ การออกใบอนุญาตคนประจำเรือ ตำแหน่งต่าง ๆ การนำร่อง การรักษาสภาพเส้นทางและการจราจร ทางน้ำ การป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำ กำหนดและให้สิทธิประโยชน์ แก่เรือเดินทะเลไทยที่ขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ในการปกป้อง ป้องกันการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อความสามารถในการแข่งขันของเรือไทย

2) กรมการบินพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบการขนส่งทางอากาศ ตั้งแต่ การรับผิดชอบอากาศยาน การออกใบอนุญาตผู้ประจำหน้าที่ในอากาศยาน การออกใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการเดินอากาศ กำหนดมาตรฐานทางการบินพลเรือน รวมทั้งการควบคุมตรวจสอบ และพัฒนาการขนส่งทางอากาศเพื่อให้เกิดความสะดวกปลอดภัย เป็นต้น

3) กรมการขนส่งทางบก เกี่ยวกับการจัดระเบียบการขนส่งทางถนน มีอำนาจหน้าที่ตั้งแต่การรับผิดชอบรถยนต์ การออกใบอนุญาตผู้ประจำรถ การออกใบอนุญาตผู้ประกอบการขนส่งทางบก, ผู้รับจัดการขนส่ง การกำหนดมาตรฐานการบริการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทางบก รวมทั้งการควบคุม กำกับดูแล และพัฒนาการขนส่งทางบก

4) International Maritime Organization - IMO เป็นองค์กรในสังกัดของสหประชาชาติ มีหน้าที่ในการเสริมสร้าง ส่งเสริม รักษา ความปลอดภัยในการเดินเรือระหว่างประเทศ รวมทั้งการส่งเสริม รักษาความร่วมมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเล โดยผ่านทางประเทศสมาชิกทั้งหลาย

5) International Civil Aviation Organization - ICAO เป็นองค์กรทำหน้าที่ในการเสริมสร้าง ส่งเสริมมาตรฐานทางการบินพลเรือน เพื่อความสะดวก ปลอดภัยในการเดินอากาศ โดยร่วมมือกับบรรดาประเทศสมาชิก